

శ్రీమతి కేవల్ పతి

వర్యెస్

స్టేట్ ఆఫ్ U.P. మరియు ఇతరులు

ఏప్రిల్ 6, 1995

[ఆర్.ఎం. సహాయ్ మరియు S.B. మజుదార్, న్యాయమూర్తులు.]

భారత రాజ్యాంగం, 1950 : ఆర్టికల్ 21

జీవించే హక్కు - చట్టానికి విరుద్ధమైన లేమి - పరిహారం - సహ నిందితులచే చంపబడి శిక్ష అనుభవిస్తున్న దోషికి - శిక్ష అనుభవిస్తున్న దోషి యొక్క భద్రతను నిర్ధారించడం అధికారుల కర్తవ్యం - మరణించిన దోషి యొక్క భార్య మరియు పిల్లలు పరిహారం పొందేందుకు అర్హులు.

పిటిషనర్ భర్త, భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 302 కింద శిక్ష అనుభవిస్తున్న దోషి, జైలులో సహ నిందితుడిచే చంపబడ్డాడు. మృతుడి భార్య, పిల్లలు పరిహారం ఇవ్వాలని కోరుతూ రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు.

పిటిషన్ ను అనుమతిస్తూ, ఈ కోర్టు

నిర్ణయించింది: ఒక ఖైదీ తన రాజ్యాంగ హక్కును చట్టానికి లోబడి ఎంత వరకు హరించినా తప్ప, ఆ హక్కును కోల్పో . పిటిషనర్ భర్త దోషిగా ఉండి శిక్షను అనుభవిస్తున్నప్పటికీ, జైలులో అతని జీవితం మరియు భద్రతను నిర్ధారించే బాధ్యత నుండి అధికారులు విముక్తి పొందలేరు. అతను జైలులో ఉన్నప్పుడు హత్య జరిగింది కాబట్టి, అది చట్ట విరుద్ధమైన జీవితాన్ని కోల్పోయేలా చేసింది. ఆయనకు భార్య, ముగ్గురు పిల్లలు ఉన్నారు. అతని అకాల మరణం పిటిషనర్ మరియు ఆమె పిల్లలకు అతని సహవాసం మరియు ఆప్యాయతలను కోల్పో . వారు పరిహారం పొందేందుకు అర్హులు. ఈ ఉత్తర్వు తేదీ నుండి మూడు నెలల్లోగా రూ.1,00,000 మొత్తాన్ని ప్రతివాది-రాష్ట్రానికి జమ చేయాలని సూచించబడింది. [208-F, E, G]

ప్రాన్సిస్ కొరలీ ముల్లన్ v. ది అడ్మినిస్ట్రేటర్, యూనియన్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ మరియు ఇతరులు, AIR (1981) SC 746 మరియు A.K. రాయ్ v. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, AIR (1982) S.C. 710, ఆధారపడింది.

క్రిమినల్ ఒరిజినల్ జ్యూరిస్టిక్షన్: రిట్ పిటిషన్ (Crl.) No.1119/1991.

(భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం.)

కె.వి.విశ్వనాథన్, పిటిషనర్ తరపున

ఎ.ఎస్. పండిర్, ప్రతివాది తరపున.

కోర్టు కింది ఉత్తర్వు జారీ చేసింది:

మృతుడు రామ్జీ ఉపాధ్యాయ భార్య పంపిన లేఖపై పిటిషన్ ను విచారించారు. వారణాసిలోని సెంట్రల్ జైలులో అతని శిక్షను సెక్షన్ 302, I.P.C. కింద అనుభవిస్తున్నప్పుడు సహ నిందితుడిచే చంపబడ్డారు. పిటిషనర్ మరియు ఆమె పిల్లలు రెండు చట్ట ప్రకారమే మరియు కారుణ్య ప్రాతిపదికన పరిహారం కోసం దావా వేశారు. ఇన్ స్పెక్టర్ జనరల్ ఆఫ్ ప్రిజన్స్ మరియు సూపరింటెండెంట్, సెంట్రల్ జైలు, వారణాసి నుండి నివేదికలు సేకరించబడ్డాయి. రామ్జీత్ ఉపాధ్యాయను సహ నిందితులు హత్య చేసినట్లు వారు ధృవీకరించారు. కౌంటర్ అఫిడవిట్ ను డిప్యూటీ జైలర్, సెంట్రల్ జైలు, వారణాసి కూడా దాఖలు చేశారు. రామ్జీత్ ఉపాధ్యాయను సహ నిందితుడు హప్పు హత్య చేసినట్లు అంగీకరించారు, అతనిపై సెక్షన్ 303 కింద కేసు నమోదు చేయబడింది. ప్రభుత్వం తరపున కూడా అఫిడవిట్ దాఖలు చేస్తూ మరణించిన దోషి కుటుంబానికి పరిహారం మంజూరు కోసం U.P. జైలు మాన్యువల్ లో ఎలాంటి నిబంధన లేదు అని పేర్కొంటున్నారు.

రామ్జీత్ ఉపాధ్యాయ దోషి మరియు జైలులో నంబర్డార్ గా పనిచేసు . సహ నిందితుల మధ్య క్రమశిక్షణను కొనసాగించడంలో అతను కఠినంగా ఉన్నారు. నంబర్డార్ గా అతని ప్రవర్తనలో కఠినంగా వ్యవహరించడం వల్లే హప్పు దాడి చేసి చంపబడ్డాడు – ఒక సహ నిందితుడు. రామ్జీత్ ఉపాధ్యాయ దోషిగా ఉండి శిక్షను అనుభవిస్తున్నప్పటికీ, జైలులో అతని జీవితం మరియు భద్రతను నిర్ధారించే బాధ్యత నుండి అధికారులు విముక్తి పొందలేరు. ఒక ఖైదీ తన రాజ్యాంగ హక్కును చట్టానికి లోబడి ఎంత వరకు హరించినంత వరకు మాత్రమే కోల్పోరు (ఫ్రాన్సిస్ కొరలీ ముల్లిన v. ది అడ్మినిస్ట్రేటర్, యూనియన్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ & అదర్స్, AIR 1981 SC 746 మరియు A.K. రే v. యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, AIR (1982) SC 710. అందువలన, అతను రక్షణకు అర్హుడు. అతను జైలులో ఉన్నప్పుడు హత్య జరిగింది కాబట్టి అది చట్టానికి విరుద్ధంగా అతని

జీవితాన్ని కోల్పోయారు. ఆయనకు భార్య, ముగ్గురు పిల్లలు ఉన్నారు. అతని అకాల మరణం పిటిషన్ మరియు ఆమె పిల్లలకు అతని సహవాసం మరియు ఆప్యాయతలను కోల్పోయారు. అతడికి రక్షణ కల్పించడంలో అధికారులు విఫలమవడంతో శిక్ష అనుభవిస్తున్న సమయంలో ఇలా జరిగింది. వారు పరిహారం పొందేందుకు అర్హులని మేము భావిస్తున్నాము.

ఫలితంగా U.P రాష్ట్రాన్ని, ఈ రోజు నుండి మూడు నెలలలోపు రూ.1,00,000 మొత్తాన్ని ఈ కోర్టు రిజిస్ట్రార్ వద్ద డిపాజిట్ చేయాలి అని ఆదేశిస్తూ ఈ పిటిషన్ అనుమతించబడింది. ఈ మొత్తంలో రూ.50,000 మొత్తాన్ని ఏదైనా జాతీయం చేయబడిన బ్యాంకులో ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్ లో డిపాజిట్ చేయాలి మరియు దాని వడ్డీని భార్య మరియు పిల్లలకు చెల్లించాలి. పిటిషన్ యొక్క గుర్తింపు గురించి సంతృప్తి చెందిన తర్వాత మిగిలిన మొత్తాన్ని రిజిస్ట్రార్ ద్వారా భార్యకు చెల్లించాలి. పిల్లలందరూ పెద్దవారైన తర్వాత డిపాజిట్ లోని మొత్తాన్ని భార్యకు ఆమె ఎంపికపై చెల్లించబడుతుంది. పిల్లలు మేజర్ కావడానికి ముందే పిటిషన్ మరణిస్తే, ఆ మొత్తాన్ని జీవించి ఉన్న పిల్లల మధ్య సమానంగా విభజించాలి.

పిటిషన్ అనుమతించబడింది.